

This is a PDF version of an item in New York University's Afghanistan Digital Library (<http://afghanistandl.nyu.edu/>). For more information about this item, copy and paste the "handle" URL above into a web browser.

When referring to or citing this item please use the "handle" URL and not this document or the URL from which you downloaded it.

All works presented on New York University's Afghanistan Digital Library website are, unless otherwise indicated, in the public domain. The images available on this website may be freely reproduced, distributed and transmitted by anyone for any purpose, commercial or non-commercial.

NYU Libraries, Digital Library Technical Services, dlts@nyu.edu

۱
هُوَ الْمُسْتَعَانُ
خلاصہ شرح طرز ابائی در تعلیم مبتدیان

مِفْتَاحُ التَّعْلِيمِ
در جزئیات، ضرورت شرح رجوع باید نمود و چنان
گویدیم را در حالت افرادی و یا ترکیبی با
«ای و» چگونه بمبستگی باید نوشت، تا
شرح را بنویسند، و زقار قلم را در هر قسم آن
ملاحظه نمایند به محض تخمین قلم ندیم نمیتوانند
آنانکه بارها شرح را دیده و کار کرده و چنان

اگر محتاج آن شود باز هم خود دیده و یافته می‌تواند،
مگر ازین می‌اندیشد که در ترتیب کار غلط نکنم، پس
ازین خلاصه متصله متن بخوبی کار کرده می‌تواند
یعنی در طبع ثانی که از بعضی عموم مبتدیان محض
متن بدون شرح چهارپا شود، لازم است که
این باشد، پس معلم هر چند نوکار باشد
بترتیبات واقعه این اوراق و تعداد صفحات
شرح هر کار که در آخر هر مدعا درینجا معین دانسته
شده بمعاضدت شرح بخوبی کار کرده می‌تواند
بلکه بعضی کارها اضافه بر شرح درینجا آمده و
ترتیبات کار اینک :-

۱- ابتدا چون بستنی شامل مکتب شود
کار روز اول و دوم و سوم الی هفتم آن واقع
ورق اول متن کتاب "طرز امانی در تعلیم ابتدائی"
بدون کتاب یا و کار کرده میشود، بهعاونت
این صفحات شرح ۲۱۱ تا ۲۷۴ و چون
در شرح تعلیم خط متوازی در لفظ «طا» میشود
و حال تعلیم حروف بهم آواز، در آخر کل میباشد
و در متن متوازی را در ابتدا حاجت است
از آنرو باید که شروع کار را بتعلیم
متوازی نموده اولاً با جانب راست چپ
تخته یعنی چنین ۱۱۱۱۱ و باز با جانب

۴

بالا و پایان آن ≡ خطوط متوازیه را نشان
دهد.

۲: - جمیع الفاظ موقوف بعد الف که تقریباً
دو صد لفظ است با دو لفظه و اضافت دار
از روی کتابچه دو ورقه، با و میخواند و خوب
ضبط نموده تا بزبان صاف و لهجه درست
خوانده باشد و در نوشته همان نوزده
لفظی که از بهر موقوف بعد الف معین گشته
و تا اینجا که تکرار آن لازم دانسته شده
مکرر بر مکرر تکرار باید نمود، تا در نوشتن جمیع
الفاظ موقوف بعد الف صاف و شیر باشد صفحه ۲۷۴

۵

۳:- اگر فریق باشد حصہ چوبدار را برابرے شان
آویخته و یا از روی کتاب ہذا بر تختہ کلان
نوشتہ اگر تنہا باشد در خود این کتاب
از اصل وزائد ہر حرف گرفتہ الیٰ حرف بہمراہ
« ی » ہر چند ورق کہ میشود برساند، وسہ
قاعدہ لازم الحفظ خط کہ درین روز در بین کار
مے آید، ہمان است کہ در جریان کار ہر یک
بر موقع خود دوسہ کرت بایشان تکرار نمایند
نہ زیادہ، و چون تا آخر سبق در ظرف
سی چہل دقیقہ بفصاحت تمام میرسد،
لہذا بعد از ختم سبق یک یک از سہ قاعدہ مذکورہ

به ایشان حفظ نماید، اگر اطفال خردسال باشند،
دو قاعده اول آنرا بهین روز، و سوم را بروز دیگر
حفظ نمایند، صفحه ۲۸۰ تا وسط ۲۸۸

۴- ب- مشق هر حرف به همراه «ی» را با الفاظ آن
کار نموده بعد موقوف بعد «ی» به ایشان
بخواند، و مشق الفاظ معینه آنرا که رقا ر قلم در هر یک
بخوبی نشان داده شده پنجاه بلکه بسیار تکرار نمایند
تا در نوشتن آن خوب صاف دست دلیز گردند صفحه ۲۸۹
۵- مشق هر حرف به همراه «و» را شروع نموده
با الفاظ موقوف بعد از آن کار نموده الفاظ معینه
آنرا نیز الی پنجاه کرت و یا زیاده تکرار نماید و نوشتن آن

نیز صاف دست و دلیز گردند صفحه ۲۹۹

۴ :- حصه دوم به ایشان شروع نموده خط را
تقریباً متروک بدارد، چنانکه اگر خود مستدی
خارج از وقت مکتب از ان هر حرف به همراه
« ا، ی، و » مشق کردگی خود چیز بنویسد
مختار است، و الا در مکتب همان است که کار خواندن
میشود تا آنکه بسبق « ایمان کلمه گفتن » برسند
و از ابتدای سبق لتخویر تا سبق مذکور هر کیفیت را بخوبی
دسته شان نموده و در بعض جاها معنی سبق را هم
برای شان خوانده و لهجه شان را چنان درست داشته
باشد که معنی هر مدعا در صد آوی معلوم باشد

۸

و سبقتها را خوب ضبط داشته و صاف خوانده
باشند؛ از اوائل صفحه ۳۰۷ تا ۳۲۲ و ۳۳۲
تا ۳۵۹

۷:- درین ایام خواندن صرف ربع وقت را
بجساب نهد تا فقره ساده را خوب
ضبط نموده و ب تکلف نوشته باشد، هرگاه
تا سبق «ایمان کلمه گفتن» در کل عدد نویسی
درست شوند، هنوز بهتر، والا تا هر جا که رسیده
باشد؛ صفحه ۱۱۷

۸:- سلسله «برپیر جام جم» را چون
بر موقع خود بهما نزد سبق تلفظ حفظ نموده باشد

حال که هر لفظ سلسله مذکوره را بایشان دست
نماید، پس متعلقه هر یک را از قرار ذیل به
ایشان کار نموده باشد که این سلسله حقیقت
فهرست کل مشقه‌ها آیه است، هر چند
که این سلسله در ضمن الفاظ متعدده پخت
شود سبب آسانی کار مشق باشد آینده می‌گردد
والفاظ متعلقه هر یک این است :-

«بر» ابرو، بزاز، برباد، نردبان، نزدما،
سایر، صابر، ایران، دیروز، ترازو، تریاک
تره، پروان، پیروز، ثروت، پرکار،
بابرپادشاه، ترکان، نرخ.

«پیر» پیر، پیر، نیز، نیز، تیر، تیر، بتر،
تبراق، پزار، پیرو .
«جام» جاک، چاک، خان، جان، جال
«جم» جج، کاجی، رحم، ترجم، بیرجم، زخم،
جمال، خم .
«جنت» جنت، جو، احوال، خط، چوچه .
«جرا» جرم، خزان، خراب، چرم، چرا،
حرام، چرب، چرخ، زجر، آخرت، آخر .
«صد» صدر، صاحب، قاصد، غاصب،
صدف، صدق، صادق .
«سرود» سرور، سردار، سزاوار، سرک،

اسرار، سرکار، سرورد، شرط، شراب،
شرم.

«حاضر» ناصر، صراف، ضرور، قاصر، ضرر،
ضرر.

«ناظر» قاطر، طرف، ظرف، چاس،
طراق، خاطر.

«علم» شاغل، عداوت، عار، زانگ،
غلام علی.

«عقل» ساعت، عجز، واعظ، عقرب، غفون،
عرب.

«بجد» نعت، نعره، تعداد، بغداد،

لغت .

«فکر» جگر، مکر، شکر .

«کار» گام، کاروان، گلزار، گلو .

«کرد» کرباس، اگر، گز، گپ، کم .

«مهر» مهار، مهاجر، ممت، محال، مرگ،

نامی .

«ماش» مژده، شامل، مادر، خاک،

نمک .

«رسم» اسم، ماشم، قاسم،

موسم، ترسم، پسم .

«میر» امیرجان، نامت، قامت، موزه،

شامیر .

« هدایت » زاهد ، شاهد ، اهل ، مارون ،

آهک .

« شیار » بجا ، آهو ، راهت ، ماهی ،

هجرت .

« به » شانه ، خانه ، خرابه ، خزانه ، پایه ،

هدیه ، بارانه ، دایه .

« بهتر » بهار ، جهان ، ابهت ، نهر ، نهند ،

صفحه ۳۲۳

۹ :- چون بموجب الفاظ مذکوره لفظ سلسله

مربوره را خوب درست نماید ، بعد خود

۱۴

مشق ما را از قرار کتابچه که مجدداً اغلب بذریعہ
«زینکوگراف» بخط بسیار خوش بطبع میرسد
کار نموده باشند و بعد مشق هر لفظ «جیم جت»
الفاظ متعلقہ آنرا کار نماید بخنشین :-

«جت» جب ، دخت ، راحت ،
«جس» جس ، رخس . «حس» رابس .
«خص» اخس . «جط» خط ، خطا .
«جج» راجع ، وجع . «جف» خف ، خف .
«جتق» حق ، ناحق . «حقا» حقارت ، جفاکاً .
«جکا» چکاره . «جن» ناخن . «جو» جوار ،
جوال . «ج» چوچه ، مرج . «جها» جهاز ،

۱۵

و بعض مشق ها را در از دیگر هم اگر بعد هر لفظ،
مشق الفاظ متعلقه آن را کار کند میتواند و کل
مشق ها را از قرار یک در هر سبق با خواندن متبرج
آمده، مگر کار مشق ها را علی الترتیب در ضمن
صفحات یافته و کار کرده شود، اوایل صفحه

۳۳۴ تا ۳۶۲

و بعد از اتمام مشقها امتحان کل مشق ها بعبارت
ذیل یا بمساوی این گرفته شود :-

«مهربانا، در خاطر جمعی، احمد و محمود، ضرر حصول
مدعا باشد، و فکر سردار عزیز اند هم صد کار مشکل را
اجرا کرده قاسم زاهد نیز در خانه، بهزار کار»

مشغول است» و یک فقره دیگر مساوی فسخه
مذکوره در صفحه ۳۳۲ نیز واقع است .

۱۰ :- هر روزه سبقها را کتاب را خوانده باشد
تا آنکه رقعته که در رون کار؛ امر خط بران موقوف است
خوانده شود، و آنرا ضبط نموده بعد بنویشتنه و
شروع نموده شود، چون از نوشتن آن فارغ گردد،
باز کتاب را خوانده تا رقعته دیگر خطا که بعد اذان
می آید بسبق خوانده شود، و بعد ازان تحریر گردد
همچنین تا آنکه در خواندن بخط شکسته رسد و در نوشتن
از کل کار خط فارغ گردد .

۱۱ :- درین روز معلم پیش تحفه کلان نشسته

مطابق صفحه ۱۱ تا ۱۲ تقریر میکند و در هر جا
که محتاج نوشتن میشود بنویسد و تجزیه الفاظ سلسله
دو خانگی و سه خانگی را هم درین روز میکند، بعد سلسله
یکخانگی را اولاً تلفظاً بمبتدیان حفظ نموده بعد نوشتن
شروع کرده بصاف دستی تمام به انجام میرساند،
بعد رقعۀ «مهربان نائب صاحب» را چون قبل برین
بسبق خوانده حال از ابتدا تا انتها بر تخته سیاه کلان
معلم مرقوم داشته و هر لفظ خانه دار آنرا خود شاگردان
بقالب شان بنوب داشته و الفاظ بنحان آنرا همان است
که جمیع مشقها را کرده، هر یک را بے تأمل نوشته
کرده میتوانند بعد تخته را پاک نموده یک یک لفظ

۱۸

رقعه مذکوره را بفصاحت تمام معلم گفته و ایشان نوشته
باشند و تحریر آنرا باز تکرار نماید، تا هر لفظ منسوب سلسله
مزبوره را چون هر وقت بشنود بی تأمل نگاشته تواند
برای خواندن، صفحه ۳۶۰

و برای نوشتن اگر چه هر لفظ آن با یک لفظ نظیر خود از
سلسله دو خانگی در شرح آمده، مگر شما درین وقت بقرار بدست
اوراق بناد در هر جا لفظ یک خانگی آنرا بمتدیان خود کار نمود
باشید صفحه ۳۶۸ تا ۳۸۰

۱۲- بعد سلسله دو خانگی «بیابیت» را تلفظاً و تحریراً
حفظ نمایند بلکه اولاً معلم شان بر تخته سیاه کلام
هر لفظ آنرا با نظیر آن از سلسله یک خانگی نگاشته

ودو خانگی راقصابی هم نموده باشد تا از کیفیت تجرئه
«پیر» و «هر دو» پیش پیش «و» «بنی» و غیره
هم خوب بدانند، بعد رقعۀ متعلقۀ آن یعنی رقعۀ
«برادر کرام من از شفقت دینی» را از ابتدا تا انتها بر
تخته کلاان نوشته و قالب هر لفظ دو خانگی را
بتوسط مرکب آن خود شاگردان یا باندک معاونت
استاد معین داشته باشند، بعد واپس از تخته
خراب نموده و یک یک لفظ آنرا معلّم گفته و شاگردان
نوشته باشند تا آنکه به اختتام رسد صفحۀ ۳۶۸ تا ۳۸۸
۱۳- حلق نما و گردن حروف را نشان داده و از گردن
نداشتن دو حرف «ط» از کتابچه خود خط

یا از صفحه ۱۸۱ تا ۱۸۲ متن این کتاب فہامدہ
بعد رقعہ یکخانہ در بین دو حرف « ارجند بعد الباقی »
را اگرچہ دراز است بر تختہ سیاہ کلماتی ہر جا
کہ جاے شود نوشتہ و باز باقی آزا مرقوم
داشتہ چون گردن حرف سرپوش خانہ
ہم بر خانہ حساب است ، لہذا بتوسط
مربک ہر قالب آزا از سلسلہ دو خانگی گفتہ
باشند کہ ہر خانہ باینی با گردن حرف سرپوش
خود دو خانہ میشود کہ بعد از تختہ پاک نمودہ و
بقرار سابق بہ انجام رسانند .

۱۴ :- چون در سلسلہ سہ خانگی لفظ

۲۰

یا از صفحه ۱۸۱ تا ۱۸۲ متن این کتاب فهاذه
بعد رقعۀ یکخانه در بین دو حرف « ارجند بعد الباقی »
را اگر چه دراز است بر تخته سیاه کلماتی هر جا
که جاے شود نوشته و باز باقی آنرا مرقوم
داشته چون گردن حرف سرپوشش خانه
هم بر خانه حساب است ، لهذا بتوسط
مربک هر قالب آنرا از سلسلۀ دو خانگی گفته
باشند که هر خانه بایمنی با گردن حرف سرپوش
خود دو خانه میشود که بعد از تخته پاک نموده و
بقرار سابق به انجام رسانند .

۱۴ :- چون در سلسلۀ سه خانگی لفظ

«عالیجا مان محمد خیف خان» را که بیاوری الفاظ
سه خانگی نوشته میشود، همان است که بخت
نوشته بعد از دهن مورچه ساختن کردن سپوش،
قالب دو خانگی آزمایین دشته باشند، اما در
سه لفظ مخصوص چنان گفته باشد که از خلق فلان
حرف «پنیر» یا «بیش» یا «بین» را نوشته
میکنم و در هر کدام رقعات مذکوره اگر تکرار لازم
داند نماید.

۱۶: - بعد الفاظ مشتمل بر خانه های کثیره
بیسر پوش باشد یا سپوش دار، مهمل باشد یا موضوع
مانند «بیشید، جیشیش» یا ده خانه و «ر» کب

۲۳

اینچنین «سلسله» و غیره را کار کرده تا بقانون
خوب دانسته و در نوشتن آن دلیس گردند،
او آخر صفحه ۳۸۰ تا آخر ۳۸۷

۱۷:- الفاظ امتحان واقع ورق آخر کتابچه خط را
کار نموده باشند، تا آنکه مانند «سببیش» را بهر چهار
قسم ممکنه خود به توسط قلم شفاً و نیز بخوبی بیان نموده
باشند.

۱۸:- از املا علمی یعنی الفاظی که بحروف هم آواز
خوانده میشوند، و تحریر امتیاز تامه در بین خود
دارند، و اکثر آن صنف ب صنف، جدا جدا
در آخر متن کتاب هذا از صفحه مرقوم گشته بهتدیان

کار نموده باشند، چون از قلم ایشان برآید
بعد بطریق سوال و جواب بجای هر لفظ آنرا
پرسیده باشد، بلکه محض حرف هم آواز آنرا معین بداد
و چون همه یک دفعه از قلم خود شان برآمده اند غلب
که هرگز غلط نکنند، صفحه ۱۵۵ تا ۱۵۹
و همانند ن عنوانها حرفی هم باید است که از
صفحه مذکور ۱۵۹ تا ۱۶۴ واقع است .
۱۹- در خواندن خط شکسته همانست که اکثر سبقها
آنرا قبل برین خط درست خوانده حال آنکه اشاره معلم
بر حرف شکسته را بمقابل آن خوانده گی خود برودی
میشناسند، پس رقعۀ آخری آنرا اگر چه قبل برین خط

درست بخوانده مگر چون با کثر حروف آن حال بلد گشته
لهذا آنرا هم باندک معاونت استاد بخواند، و
آنرا خوب تکرار کند که بدیّت خط شکست بآن بهتر
حاصل میشود که بخط درست بخوانده و چون خط مذکور شروع
شود، سیه یک وقت از خواندن خط شکست و دو حصّه
آن از حساب و نوشتن بعض فقرات باشد و استاد
قابل در گذشتادن وقت یک کار بر کار دیگر
مختار است صفحه (۵۵)

۲۰. قوتیکه عبری برسد همان است که جمله ۲۴
سبق میباشد چون هر جای آن حسب القانون
دانسته مبتدی گردد، و لازم الحفظ را حفظ نماید،

البته بعد از مرور مدت مذکور چنان میشود که قرآن مجید را
چون از هر جا برابر او باز نموده و یک دو سطر
برای وی معین داشته بعد از مطالعه چند دقیقه بقرائت
درست خوانده میتواند و استاد اینکار
اگر تجوید دان نباشد و قبل ازین هم کار ننموده باشد
باید که اینکار را از کتاب حامل المتن با انجام رساند.

۲۱:- سبق افغانی را چون بخواند، و بحروف
آن آشنا گردد و هر حرف آزاد در مخرج خود ادا کرده
تواند، گاه گاه کلام سخنی بزبان مذکور باشاگردان
گفته و دانسته شان نموده باشد صفحه ۸۱ آن
۲۲:- از ماه و سال کیفیت هر کدام و نامهای آن

بهر زبان که در سبقهاست مابعدشان می آید
بخوبی دانسته مبتدی نموده باشند و بیت
هر چه درین کتاب متن از هر باب بیاید بالضرور حفظ
نماید، چون بحساب ابجد رسد، الفاظ آنرا حفظ نماید
بعداً و لا احاد را تکرار و حفظ نموده بعد عشرت
و مات آنرا، و اینهمه کاری که روز است مگر بر آن
آنانکه در کار تعلیم بدانند، اما آنانی که طریق تعلیم را
یاد ندارند، اگر بیکگاه خودش یا گرفته باشد هنوز
از جمله خرق عادات می شمارند، صفحه ۹۰

۲۳- چون بار قاضی گانه اعداد باقسام مختلفه وقع
صفحه مذکوره ۹۰ رسد، ترکی و انگیزی آنرا بخوبی

هوش نماید که در وطن عزیز ما کثیر الوقوع اند چنانکه
بتدی در اعداد انگریزی اگر پرسیده شود و او بیا
بکدام نشانی بیان چنان کند .

معلم :- یک چطور میباشد ؟ بتدی :- همان یک سابق است
مگر اندک کج گشته چپ پایان رفته .

معلم :- دو چطور است ؟ بتدی :- چون جیم سرچیه
میباشد .

معلم :- سه چطور است ؟ بتدی :- شبیه بشد است
مگر روی آن بطرف چپ مقابل افتاده .

معلم :- چهار چطور است ؟ بتدی :- اولاً مثل هفت
نوشته شده و از نوک بالای آن شکل یک

پایان گشته من حیث المجموع شباهت به نه
اختیار نموده .

معلم :- پنج چطور است ؟ بتدی :- چون شادی
که قاب لب شکسته را بر سر گرفته باشد .

معلم :- شش چطور است ؟ مبتدی :- چنان
نبی است که بر جاب خود دوز خوده سر آن پایان
وپای وی بالا گشته .

معلم :- هفت چطور است ؟ بتدی :- یک سر
با گردن جیم است و بس .

معلم :- هشت چطور است ؟ بتدی :- از یکسیم خسته
شده در کمر تیر و بیر گشته ، دو حلقه سر بر گردیده .

معلم :- نه چطور است ؟ مبتدی :- نه سلمانی است
مگر بیخ آن چیزے تا ب یافته .
معلم :- صفر شان چطور است ؟ مبتدی :- بطریق
شکل بیضوی طولانی مینویسند نه عرضانی .
۲۷ :- چون بعنوان هزار صد معنی هر یک را بخوبی
دانسته مبتدی نموده تحریر و تلفظاً حفظ او باید نمود
و درینجا مبتدی دو حصه وقت را مستحق است
که خواندن نوشتن معاد یکچیز ختمیر گشته لهذا گاه گاه رقعہ
نویسی را بایشان نموده باشد چنانکه بعد از تحریر
عنوان اظهار مافی الضمیر خود را بہ لفظیکہ در دانش آید
بقلم خود ظاہر نماید ، بعد اصلاح آن معلم گفته

۳۱

باشد تا در کار آن خوب شوند و گاه گاه اندک از
اشتباه کریم، هم درینوقت خوانده باشند
صفحه ۹۱ تا ۹۷

۲۵- و قتیکه بقیه اخلاق رسد هر فقره آنرا
با اهمیت تمام دانسته شاگردان نموده باشند
در صفحه ۹۷ تا ۱۰۲ و در مابعد چون بحث از صرف
نخوش شود باید که چنان با اهمیت و عمدگی تمام خوانده
و اکثر آنرا حفظ نموده باشد که یک حصه کافی را از
علمین مذکورین چنان گرفته باشد که اگر یک ملا
کلاس در آن بحث کند، اولایق مخاطبه آن باشد
صفحه ۱۰۳ تا ۱۱۲

۲۶:- زوائد تتمه حامل المتن چون شملہ چیز ہاے
خوبے ہست، لہذا باید کہ ہر کدام آنرا بخوبی دانستہ
مبتدی نماید، ماحل ہر معما و غیرہ آنرا ہر مبتدی بخوبی
وفصاحت تمام با ثبات رساندہ تواند ^{صفت} ۱۱۲ تا ۱۱۶
۲۷:- چون بمقدمہ علم ہندسہ رسد ہر مدعی آنرا
بخوبی دانستہ مبتدی نمودہ از ہر کدام آن چون مبتدی
پرسیدہ شود جواب را گفتہ تواند، چنانکہ
معلم:- مثلث مساوی الاضلاع چرا بجز حاد الزوایا
نمی آید؟ مبتدی:- بسبب اینکه تساواے
اضلاع مستلزم تساواے زوایاے آنست، یعنی
اگر ہر سہ ضلع یک مثلث برابر باشند بالضرورہ

هر سه زاویه آن نیز با هم برابر خواهند بود، پس اگر یکی از
آنها قائمه خیال کرده شود بالضروره هر سه قائمه خواهند
بود، و حال اینکه در شکل ۳۲ مقاله اول اقلیدس ثابت
شده که هر سه زاویه هر مثلث برابر دو قائمه می باشد
و اگر یکی از سه زاویه او را منفرجه فرض کنیم احوال بدتر از
مذکور خواهد بود، که هر سه زاویه مثلث از سه قائمه هم
اضافه شوند، پس چون هر دو قسم اخیر آن ناشدنیست
البته همان یک قسم بودن آن ضروریست صنف ۱۱۶ تا ۱۲۵
۲۸- و قتی که منطق ابجد خوانان شهر آرا رسد، هر فقره
آن را بخوبی دانسته بندی نماید که درینوقت از برکت
«حضرت غازی» برد لاک و حمامی امی حرف از

۳۴

«مرور و عبور و صرف نظر و جدت و جدیت و
فنائیت» و غیره بر موقع مناسب میزند، پس اگر
شاگرد مکتب فهم سخن آنها را نتواند بسیار نقص
باشد صفحه ۱۲۵ تا ۱۴۳

۲۹:- چون بدست اندازۀ زمانه رسد، اگر
کرۀ فلکی باشد آنرا حاضر نموده، از تساوامی لیل و نهار
در خط استوا، و ششماه بودن شب، و ششماه روز،
در افق رجوی، و درازی روز، تدریجاً تا ا طول النهار
آن در اول سرطان و کمی آن تدریجاً تا باقص النحر،
در اول جدی، در آفاق جمالی، که وطن عزیز ما هم از
جمله آنست، حسب القانون بحث مذکور کتاب هذا

۳۵

بندیان را خوب بفهمانند، بعد از آن طلوع و غروب
هر روزه را از ابتدای حمل گرفته تا آخر سال در جدول
دسته شان نموده باشند بهتر خواهد بود، و الا
بی بودن گره هم بتکرار زیاد دسته نمودن شان
ممکن است.

۳۰- اطلاق علمی همان است که قبل ازین گفته شده
و از تخفیف القاب نامورین هم باید که بتدی بدانند که
در کدام امر اگر ناچار خط نوشتن بآنها شود، از
اجرای آن عاجز نباشد صفحه ۱۴۳ تا ۱۵۵
۳۱- و در آخر چون اکثر وقت بمصرف حساب
میرسد لهذا عدد نویسی را هرگاه قبل ازین دست

۳۶

نموده باشد خوب و الاّ باز از صفحه ۱۸۷ تا آخر بحث
حساب آنجا کار نموده باشند .

و جمع را از صفحه ۳۹۳ و پاژده یعنی ضرب زبانی را
و عمل ضرب و تقسیم از صفحه ۳۹۵ تا ۴۰۰ و نسبت
اصل طریق سوالهاست عبارتی اعمال چهارگانه مذکوره
از صفحه ۴۰۱ تا ۴۱۰

پروگرام و جدول حاضری را نیز بسبق بنجوند
تا بدانند که ماینه کارهای پروگرام را بنجوبی
کرده میستوانیم ، هرگاه در کلاس از آن
خودراست بیند در آن تکرار و کوشش
نماید .

و بودن این اوراق در نزد هر معلم «طرز امانی»
حتمی و ضروری است که بقرار مذکور تا منبسط
«۳۱» و قافوقها ملاحظه نموده باشد تا کار
که ام منبسط مفقود نشود، و غلطی در ترتیب
نیاید، و توقف بیجا بهم ننماید و در هر جا اگر مشتبّه
شود بموجب تعداد شرح آن که در آخر هر کار
نشان داده فوراً در شرح یافته و مطابق آن
اجرا نماید و بعضی که در متن نشان داده و شرح
ندارد البته حاجت تفصیل و تشریح ندارد.
و نیز باید دانست که اولاً کتاب خود را از
غلطنامه که در آخر شرح دارد صحیح نماید

۳۸

اگرچه چند جاے واندک اندک هست ، مگر
غلطی اندک ہم انسان را در فکر زیاد می اندازد .

تمام شد

